

Vennskap med de levende

Frigjøringsjubileet bringer opp følelser og spørsmål som hos mange har ligget i dvale. Det kreves en kraftanstrengelse for å legge fortiden bak seg, vi er ikke flinke til slikt, skriver Per Egil Hegge i Aftenposten. Hvis vi heller ikke er flinke til å tenke fremover, kan det gå oss ille.

To fremstående valgforskere fastslår i en ny bok at ca. en fjerdedel av norske velgere er fremmedfiendtlige. I en tid da verdensdelene og folkeslag kommer hverandre stadig nærmere, er dette en bakstrebersk innstilling. Selvsagt er det vanskelig å dele velferd og ressurser med innvandrere når helsekøer og arbeidsløshet forringer vår egen livskvalitet. Men kan vi ikke leve blikket og se at det å ha folk med annen hudfarge eller kultur nær innpå seg kan være en viktig hjelp til å forberede Norge på morgendagens verden?

Dette er ikke ensbetydende med å gå inn for stadig mer innvandring. Det kan det nok bli, men mer avgjørende enn antall er det om vi kan komme i et skapende forhold til våre nye medborgere.

En Oslo-avis hadde i mars et helsides oppslag om vennskapet mellom en norsk og en pakistansk kvinne. Er slike vennskap en sjeldenhet? Størrelsen på avisoppslaget kan tyde på det. Våre nye landsmenn og -kvinner blir kritisert for at de isolerer seg. Men hva med oss norske urinnvånere? Bruker vi de mulighetene som et flerkulturelt samfunn byr oss? Bygger vi murer eller broer?

"Bare et åndelig vennskap med de levende kan gi en forståelse av et annet folk," skrev den østerrikske forfatteren Stefan Zweig. Å komme frem til en slik forståelse forutsetter offer fra begge sider, en investering av tid, fantasi og fortrolighet. Det krever mot å ta det første skrittet over kulturkløfter og fordommer. Heldigvis er det mer et spørsmål om hjertelag og vilje enn intelligens og ressurser.

NATO's generalsekretær sa nylig at en konflikt mellom islam og Vesten kan bli morgendagens store trussel. Det farlige ved slike profetier er at de kan bli selvoppfylgende.

Da er det mere håp i en erklæring fra det Annet Vatikan-konsil. I erklæringen Nostra Aetate heter det bl.a. at vi må prøve å identifisere de evige sannheter som finnes i andre religioner, og på det grunnlaget søke et samarbeid for å løse tidens problemer. Særlig oppfordres kristne og muslimer til å legge fortiden bak seg og arbeide for "gjensidig forståelse, rettferdighet og fred."

Om vi er tyskere, innvandrere eller norske: Vi trenger hverandre og vi må lære å bringe frem det beste i hverandre. Det kan bare skje hvis vi legger fortiden bak oss og tar fremtiden inn over oss. En nasjons beste sikkerhet er naboenes respekt og takknemlighet.

JJW

Vi møtes i Sveits!

Sommerenes internasjonale MRA-konferanser i Caux, Sveits, varer fra 8. juli til 24. august, og er inndelt i følgende fem perioder:

8.-16. juli: Enhet i mangfold - en samtale om Europa.

Som beslektede folk trenger vi europeere en ærlig dialog om fortid og fremtid. Vi vil bare finne frem til de rette samarbeids-strukturene om hver og en av oss bidrar til å skape tillit og bygge broer. Til konferansen ventes også større grupper fra de øst-europeiske land.

18.-26. juli: Identitet, konflikt, forsoning.

Initiativet til denne perioden kommer fra unge englendere av forskjellig rase, økonomisk bakgrunn og politisk eller religiøs overbevisning. De har arbeidet sammen et par år med prosjektet: Making Britain a home. Nå innbyr de særlig yngre mennesker til å søke en dypere forståelse av personlig og kulturell identitet.

28. juli-2. august: Næringsliv og industri

Konferansen bringer sammen folk fra næringsliv og industri verden rundt. I arbeidsgrupper om tema som miljøvern, arbeidsløshet, handelskonflikter og sosialt ansvar vil de definere sitt bidrag til en riktig utvikling.

4.-11. august: Mennesket i storbyene

Mange er frustrerte, redde og sinte over utviklingen i våre storbyer. Folk fra politikk, administrasjon og frivillige organisasjoner vil møtes med grasrotrepresentanter og nyskapere på forskjellige plan. Mange av dem har allerede gjort erfaringer som kan gi håp og idéer til andre.

4.-24. august: Fra verdens brennpunkter

Det har blitt en tradisjon i Caux at folk fra kriseområder verden rundt møtes for å utveksle erfaringer og lære av hverandre. Større grupper har kommet fra Kambodsja, Somalia, Midt-Østen, Mellom-Amerika og Øst-Europa. Det blir en sjelden sjanse for dem som lever i større trygghet til å få en forståelse av andres situasjon og hva man kan gjøre for å hjelpe.

For mer informasjon om eller påmelding til sommerens konferanser, kontakt MRA's norske kontor, Boks 3018 Elisenberg, 0207 Oslo. Tel: 22 55 94 30. Fax: 22 44 85 04.

Fra Kambodsja til København: MRA i

Kambodsja: 500 videoer

1. april var det premiere på en MRA-film i hovedstaden Phnom Penh. Filmen bygger på den rolle Kambodsjas kultur og religion kan spille i en forsoningsprosess. Ledere av det budhistiske hierarki, flere medlemmer av regjering og parlament og det diplomatiske korps var til stede. Fjernsynet gjenga deler av begivenheten. Vise-statsminister Sar Kheng sa at filmen ville bidra til å gjenreise Kambodsjas selvrespekt og håp. Internasjonale hjelpeorganisasjoner har finansiert 500 videokopier av filmen som skal distribueres ut over landet.

Russland: Parlament og skribent

Leif Hovelsen, Oslo, og Bryan Hamlin fra USA, tilbragte i mars to uker i Moskva. De møtte bl.a. ni medlemmer av parlamentet (Duma). Tre av dem hadde vært i Grozny under bombingene sammen med Sergei Kovaljov, lederen for menneskerettskommisjonen som gikk i brodden for protestene mot den russiske krigføringen. De møtte også filosofen og skribenten Grigori Pomerants, som leder en gruppe på åtte fra Moskva til åpningskonferansen 8. juli i Caux i sommer.

I Gatchina, nær St. Petersburg, en by med 80.000 innbyggere, rapporterte lokalfjernsynet 31. mars om åpningen av en internasjonal MRA-konferanse i byens kulturhus. Byens kultursjef sto som innbyder. Blant deltakerne fra Tyskland, Holland, England, Polen og Sverige, gjorde en gruvarbeider fra Ruhr-området i Tyskland særlig inntrykk. Som soldat hadde han under krigen deltatt i beleiringen av St. Petersburg, som kostet 800.000 menneskeliv. "Det var bevegende å se hvordan hans innlegg ble mottatt av russerne. Mange av dem omfavnet ham som et tegn på forsoning," beretter en kvinnelig tysk deltaker.

Kroatia: Forandret familie

En broget forsamling deltok i et fire-dagers retreat om MRA utenfor Zagreb. Blant de 25 hovedsaklig unge deltakerne var økonomi- og kunststudenter, en ung bonde som bragte sin forlovede for at "hun skulle lære å meditere", to gutter som inntil nylig hadde gått på stoff, en katolsk prest og en baker som bidro med gratis brød. Helt uventet sluttet en høyesterettsdommer seg til gruppen i noen timer, og utløste en kraftig diskusjon. Faren til en av deltakerne ringte opp uken etter for å spørre hva som hadde hendt under seminaret. Det var kommet en forandring i familielivet, hevdet han.

Slovakia: Landsby i fjellet

I landsbyen Cicmany i Fatra-fjellene møttes seks slovakiske studenter fra universitetet i Bratislava i mars til en ukes samvær med fire gjester fra England og USA. På dagsordenen sto Slovakias historie og nåværende situasjon, MRA, vennskap, ekteskap og ansvar. "Latteren lå alltid på lur og vi så alle frem til å møtes igjen. Dette var ikke en sammenkomst for å trekke store konklusjoner, men for å utveksle tanker og bygge

vennskap," skriver en av deltakerne. Møtet var en del av det ambulerende kursopplegget "Foundations for Freedom", som er et engelsk MRA-initiativ. Liknende møter har tidligere funnet sted i Bratislava-området, og det planlegges nå en samling av deltakerne fra de forskjellige kursene.

India: Trening for ungdom

13. februar ble et 6 ukers treningskurs for 28 deltakere fra 15 land avsluttet i Panchgani, hvor MRA har et asiatisk treningssenter med plass til 200 mennesker. "Kunsten å leve sammen" var tema. Mange gjorde oppdagelser eller tok skritt som forandret deres liv. En koreaner oppdaget at han hatet japanerne. "Her hørte jeg en japaner be om tilgivelse og det forandret min holdning. Jeg tror jeg kan bli glad i japanerne," konkluderte han. "Buddha sa at hat ikke kan stanse hat, at må overvinne gjerrigheten med generøsitet og løgnen med sannhet," sa en kambodsjansk jente. "Tilgivelse, indre vekst og tid til stillhet er blitt viktige for meg. Det er de også for Kambodsja."

Forfattere og feltprester

Også ellers er Panchgani-senteret i full bruk. Nylig kom 28 forfattere fra Maharashtra, den indiske delstaten som Panchgani ligger i, til et tre-dagers seminar. 50 feltprester (hinduer, muslimer, sikher og kristne) kom til et dagsbesøk fra Hærens Institutt for Nasjonal Integrering. Dette instituttet sender regelmessig grupper til Panchgani-senteret. 75 fra 15 industri-bedrifter deltok i et tre-dagers seminar om kreativt lederskap. Slike industriseminarer finner sted 8 ganger i året med opp til 150 deltakere hver gang. Likevel er søkningen større enn antallet plasser.

Brasil: Ærlig valgkamp

Representanter for 11 sør- og nordamerikanske land møttes i februar i MRA's brasilianske senter i Petropolis. Tema var: "Hvordan bygge et team som er forenet og effektive?" Brasilianerne rapporterte om sitt arbeid for ærlige valg under valgkampen nylig. En kvinne fra Nicaragua fortalte hvordan et team vokser frem i hovedstaden Managua. Columbianerne beskrev en kampanje de planlegger i Bogota, Cali og Palmira med møter i skoler og universiteter og en rekke tv- og radioprogrammer. I påsken var det i Costa Rica en konferanse hvor også folk fra Columbia og Nicaragua deltok.

Stockholm: Nytt teater

Sidebygningen på Alnäs, MRA's hus i Stockholm, omgjøres nå til et lite teater med 65 plasser og en scene på 30 kvadratmeter. Bygningen kommer til å ha glasstak, og egner seg for kunstutstillinger så vel som konserter. Blant forestående programmer er seks oppførelser av revyen "Stalling between two stools" av Philip og Vendela Tyndale-Biscoe, og en utstilling av Signe Lund Strong's malerier.

virksomhet

Bjørneborg: Pasjonsspill

I påsken møttes ca 70 finner, svensker, estlendere og undertegnede fra Norge i Finska Kyrkans kurssentrum ved Bjørneborg i Finland. Studenter fra Åbo universitet var med og satte preg på møter og samtaler. Initiativtaker var Bjørneborglegen Helena Kilpi. "Jeg håper at vi denne påsken kan finne svar til våre problemer, at vi kan lytte til hverandre og til hva Gud ønsker å gi oss," sa hun i sin åpningstale. "Jeg håper vi kan kvitte oss med vår selvopptatthet så vi kan bli fri til å tenke for hele verden."

Tema for disse dagene var MRA's oppgave nå, kampen mellom ondt og godt, visjon og kall. Peter Howards pasjonsspill "Stigen" ble lest som skuespill og gjorde et sterkt inntrykk. Generalsekretæren i den estiske metodistkirken inviterte MRA i Finland til å holde en liknende konferanse i Tallinn.

Eva Riise Gundersen

Oslo:

Syv kokker fra fem land møttes i MRA's hus i Oslo fra 24. april til ti dagers planlegging av menyene for sommerens konferanser i Caux. Ca. 100 måltider for mellom 200 og 600 gjester ble tenkt ut i detalj. Slik planlegging letter arbeidet under konferansene, og gjør gunstige innkjøp mulig.

København: FN's toppmøte

Under FN's Sosiale Toppmøte i København i mars, kom 25 av representantene fra 11 nasjoner til en middag i MRA-senteret for å høre fra danske som er engasjert i MRA's arbeid. Tanzanias ambassadør, som nettopp hadde avgitt sin regjerings erklæring i plenum, kommenterte: "Det lyder som dere omsetter i praksis det vi snakker om."

Parallelt med toppmøtet avholdt Caux Round Table en konferanse i København. Caux Round Table er en internasjonal gruppe av forretningsmenn og industriledere fra USA, Europa og Japan som møtes regelmessig for å samarbeide om å vekke næringslivet til sosialt og internasjonalt ansvar. De norske deltakerne i København var adm. direktør for et norsk rederi, en professor fra Handelshøyskolen BI og en av partnerne i et rådgivningsfirma for industri og lederutvalg.

Kristen og muslim

I februar fant et seminar om "Fremtidens bysamfunn i Danmark og i verdens storbyer" sted i København. Initiativtaker var pastor Ole Skjerbæk Madsen. Under et opphold i Caux i fjor, hadde han opplevet betydningen av et nettverk av tillit og vennskap mellom forskjellige generasjoner og trosretninger. Nøkkelen til det så han som å bli kjent med hverandre, grunnleggende moralnormer, et bønneliv, holdningen til de hellige skrifter og en visjon for jordens fremtid.

Mohamed Mansuri, medlem av kommunestyret i Frederiksberg og en av Danmarks 80.000 muslimer, ba om forståelse for islam istedenfor fordømmelse ut fra enkeltsaker eller enkelte

Tilgi - eller gå i frø

Er det risikabelt å tilgi et menneske? Spørsmålet ble stilt av sokneprest Inge Mannsåker under en temakveld i MRA's hus i Oslo. Han innledet til samtale om "Konflikt og samarbeid, konfrontasjon og forvandling". Mannsåker, som har gitt ut boken "Veier til vekst i stab og menighet", svarte slik på sitt eget spørsmål: "Dersom jeg ikke tilgir, så vet jeg helt sikkert at jeg går i frø. Dessverre skjer det med noen av oss at vi blir kyniske, vi går i frø fordi vi ikke lever på tilgivelse og ikke lever med tilgivelse."

Om konfliktene som oppstår rundt om på arbeidsplassene, også innen kirken, sa Mannsåker: "Det er undertrykkelse, diskriminering, dårlig oppførsel blant mennesker som arbeider på samme kontor. Irritasjon og dårlige nerver gjør at det går ut over dem som står aller nærmest. Det er pukking på at min måte å gjøre tingene på er bedre enn din. Slikt fører til bitterhet, taushet og sårede følelser. Følelsene oppstår når jeg føler meg forsonet, misforstått, ikke blir lagt merke til eller oppmuntret slik som jeg fortjener."

Ifølge Mannsåker finnes det tre måter å reagere på. Den ene er å bli syk. Den andre er å bli opprører. Det er ingen dårlig reaksjon å bli opprører mot noe som er galt, mente han. Den tredje måten å reagere på er å bli passiv og kynisk. Det fører til en subkultur i samfunnet av mennesker som har meldt seg ut og bare river ned.

Gode ledere kan være en motvekt mot disse problemene. "Og når jeg snakker om lederskap så mener jeg oss alle. For vi er alle ledere i det øyeblikk vi tar ansvar." Han fortsatte: "Hva er det som hindrer meg i å ta ansvar? Med det mener jeg bl.a. at jeg unnlater å si hva jeg har på hjertet når jeg møter i en gruppe. Det kan være at jeg ikke vil ta sjansen på å få kjeft og bli kritisert. Det kan være at jeg vil sikre meg at folk synes godt om meg. Jeg kan dessverre ikke telle alle de gangene jeg har gjort akkurat det. Med ganske store konsekvenser. Vi må oppdras til å hjelpe frem evnen og motet til å yte vårt bidrag."

Mannsåker kom inn på arbeidet i menighetene: "Det er ikke alt vi mennesker greier å forandre, men det er sant at forandring blir det bare når noen er villige til å forandre seg." AE

regjeringers handlinger. Han oppfattet seg selv som dansk, og understreket betydningen av å snakke dansk og oppdra barna til å være gode ambassadører for Danmark i sitt hjemland. Hvordan bevare sitt eget livssyn og likevel være en del av helheten i det danske samfunnet, spurte han. Ilyas Abdulrahman fra Zanzibar, som nå bor i Danmark, påpekte hva kristendommen og islam har felles. Keld Jørgensen

Til våre lesere

Som kjent er det ingen abonnementspris for Ny Verden, men utgiftene til driften av bladet dekkes ved gaver. Vi er taknemlig for bidragene som kom inn i fjor og håper på støtte også i år. Postgiroblankett vedlegges dette nummer.

sakset

Hva er rasisme? Det er å behandle en gruppe mennesker som mindreverdige pga. etniske kjennetegn. "Kultur" fungerer rasistisk hvis det er en menneskemodell vi bruker *bare for å forstå "dem", men ikke oss selv*, og hvis denne modellen innebærer en *nedvurdering av andre*. Og dette er min påstand: Mens vi behandler nordmenn som folk med ulik karakter og evne og vilje til å tenke selv, betraktes innvandrere i stor grad som *produkt* av sin kultur: som om de var i kulturens vold og ikke hadde selvstendig dømmekraft....

Kultur er ingen bås man kan putte folk inn i, for så å forstå dem ut fra; og all verdens kulturforståelse vil aldri skape mellommenneskelig kommunikasjon. Det er det bare *gjensidig respekt* som kan. Og denne respekt må bygge på idéen om mennesker som forskjellige og like. Det er her vårt håp om et integrert samfunn ligger.

*Antropolog og professor Unni Wikan,
Aftenposten, 27.1.95*

Å hevde menneskets frihet og selvrealisering er ikke ukristelig, men å sette dette som alle tings målestokk og høyeste gode, er å ta feil av målet. Mennesket er et moralsk subjekt, jordens eneste, faktisk, og må derfor ta sitt ansvar, og ansvaret er en uomgjengelig forutsetning for friheten. Frihet er da ikke primært å gjøre som man vil, men friheten er et bundet mandat; mennesket har frihet til å gjøre det det *børgjøre*....

Etiske normer og forpliktelser er derfor ikke livsfiendtlige, og undergraver heller ikke friheten, men er snarere en støtte for den.

Dominikanerinne Anne Bente Hadland, Aftenposten, 20.3.95

På bakgrunn av den siste tids debatt vil vi hevde at toleranse også handler om muslimers rett til å få drive en livssynsskole etter privatskoleloven, på lik linje med en antroposofisk Steiner-skole eller et Kristelig Gymnasium. Med trygghet på eget verdigrunnlag har vi intet å frykte, men alt å vinne ved en slik praktisk toleranse.

Generalsekretær Torbjørn Lied i Santalen, 20.1.95

Humanetikere jubilerer. For 25 år siden tilrådet de utmelding av kirken. Titusener fulgte opp. De vendte kirken ryggen og blikket mot et sekularisert livssyn.

Jeg nøler med å istemme jubelen. Selv som humanetiker ser jeg livssynets styrke for den enkelte, men dets svakhet for fellesskapet. På det plan har det stolte budskap om en menneskebasert etikk åpenbart spilt fallitt. Vi har gjort verden gudløs, men samtidig også veiløs. Gis der en sammenheng? Er verden veiløs *fordi* den er blitt gudløs?

Jeg spissformulerer et spørsmål: Hva er sammenhengen mellom sviktende oppslutning om kirken og stigende voldskurver? Er det noen sammenheng overhodet, utover samtidighet? Human-etikken har ikke satt spor. Eller er det dens spor vi nettopp ser? Viser erfaring at mennesker trenger en tro, metafysisk forankret, for å oppføre seg noenlunde anstendig?

Professor Thomas Chr. Wyller, Arbeiderbladet, mars 1995

Fra Kirkens side er det ingen grunn til å hovere over Wyllers selvkritikk. Hans spørsmål bør tas på alvor både av humanetikere og kristne som utgangspunkt for en nødvendig samtale mellom alle mennesker av god vilje for å bekjempe volden og menneskeforakten som brer seg i samfunnet.

Gisle Hollekim i Aftenposten, 19.3.95

Det er en krise også i nord, det frie marked har slått feil, dere har stor arbeidsledighet, måten det tenkes teknologieffektivitet på setter mennesker ut av arbeid, dere har kriminalitet, narkotika, ungdoms-selv-mord. Det er klart det er betimelig å spørre hva som har gått galt her. Heller ikke her har mennesker blitt satt i sentrum. Dere har fremmedgjøring og ensomhet. Vi kan si det hele koker ned til å finne en etikk, en måte å bygge samfunnet på som prioriterer mennesket.

Desima Williams, professor fra Granada i Karibien, Folkeveit nr. 1 1995

Kolonitiden varte lenge nok til å ødelegge de eksisterende sosiale og politiske institusjoner, men ikke lenge nok til å sette noe solid og varig i deres sted. Europa kan si til Afrika: Dere er splittet av hysteriske stammekonflikter og lider under lovløse sosiale omveltninger? Noen av dere har begått folkemord? Se på vår europeiske historie i det samme århundret! Det er ingen moralske forskjeller mellom oss. La oss nå samarbeide for å finne en vei som kan føre oss ut av denne forferdelige situasjonen og opp til nye høyder.

William Pfaff i Welt am Sonntag, Hamburg, 9.4.95

NY VERDEN vil fremme en forandring i både menneskers holdninger og i samfunnsforholdene, bygget på absolutte moralnormer og Kristi forvandlende kraft. Bladet beretter om et globalt arbeid som er åpent for alle, og om kampen mellom ondt og godt som pågår i ethvert menneske og folkeslag.

UTGIVER: Moralsk Opprustning, Postboks 3018, Elisenberg, 0207 Oslo.
Tlf. 22 55 94 30. Fax 22 44 85 04. Postgiro 0804.5125794. Bankgiro 6030.05.08831.

ANSVARLIGE: Bjørn Ole Austad og Jens J. Wilhelmsen.